

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

University of Belgrade, Faculty of Law
Master in European Integration

Jean Monnet Module

Free Trade Agreements and European Integration of SEE Countries

JEAN MONNET CONFERENCE

Abstracts

UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF LAW

JEAN MONNET CONFERENCE

Abstracts

Editor

Dušan V. Popović

Associate Professor of the University of Belgrade Faculty of Law

Online Edition

Publisher

University of Belgrade – Faculty of Law
Publishing and Information Center

For the Publisher

Prof. Dr. Sima Avramović,

Dean of the University of Belgrade Faculty of Law

Editor of the Publishing Center

Prof. Dr. Dragan Mitrović,

University of Belgrade Faculty of Law

This online edition is published within the Jean Monnet Module “Free Trade Agreements and European Integration of SEE Countries” (project number: 586505-EPP-1-2017-1-RS-EPPJMO-MODULE). It contains abstracts of the papers presented at the Jean Monnet Conference “Legal Implications of Trade Liberalization under SAAs and CEFTA” held at the University of Belgrade, Faculty of Law on 26 February 2018.

UNIVERSITY OF BELGRADE – FACULTY OF LAW

International Conference

“Legal Implications of Trade
Liberalization under SAAs and CEFTA”

Editor

Dušan V. Popović

Belgrade • 2018

© University of Belgrade – Faculty of Law, 2018

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any form by any electronic or mechanical means (including photocopying, recording or information storage and retrieval) without permission in writing from the publisher.

www.ius.bg.ac.rs

Jean Monnet Conference Organising and Program Board

President of the Organising and Program Board:

- Prof. Dr. Dušan V. Popović
Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Law
(Serbia)

Members of the Organising and Program Board:

- Prof. Dr. Dragica Vujadinović
Full Professor, University of Belgrade, Faculty of Law
(Serbia)
Head of the Master in European Integration
- Prof. Dr. Slobodan M. Marković
Full Professor, University of Belgrade, Faculty of Law
(Serbia)
- Dr. Yane Svetiev
Associate Professor, Bocconi University (Italy) / University
of Sydney (Australia)
- Prof. Dr. Neda Zdraveva
Associate Professor, Faculty of Law “Iustinianus Primus” –
Skopje, University “Ss. Cyril and Methodius” (Macedonia)
- Prof. Dr. Anna Piszcz
Associate Professor, University of Bialystok, Faculty of Law
(Poland)
- Prof. Dr. Zlatan Meškić
Associate Professor, University of Zenica, Faculty of Law
(Bosnia-Herzegovina)

TABLE OF CONTENTS

Session 1

Trade in Goods and Services

Clemens Boonekamp

The Free Flow of Goods and Regional Trade Agreements / Slobodan protok robe i regionalni trgovinski sporazumi	13
---	----

Neda Zdraveva

Tobacco Production and Trade in Macedonia – The Legal Framework and Policy in Light of Access to the EU and the Global Markets / Proizvodnja i trgovina duvanom u Makedoniji – Pravni okvir i politika u svetlu pristupa EU i globalnim tržištima	17
---	----

Zlatan Meškić

Traditional Trade with the New EU Member State as a Ground for Revisions of the SAA / Tradicionalna trgovina sa novom državom članicom EU kao osnova za reviziju Sporazuma o stabilizaciju i pridruživanju	19
--	----

Milena Đorđević

Environmental Exceptions under the Free Trade Agreements in SEE / Izuzeci od opštih pravila Sporazuma o slobodnoj trgovini u zemljama Jugoistočne Evrope s ciljem zaštite životne sredine	21
--	----

Marko Jovanović

Technical Barriers to Trade under Free Trade Agreements That Bind South East European Countries / Pravni režim tehničkih prepreka trgovini u Sporazumima o slobodnoj trgovini koji obavezuju države Jugoistočne Evrope	24
--	----

Session 2
**Corporate and Financial Aspects
of Trade Liberalization**

Tatjana Jevremović Petrović

Right of Establishment: Foreign Branches in the Republic of Serbia / Pravo nastanjivanja: Strani ogranci u pravu Republike Srbije	29
---	----

Tatjana Jovanić

Grandfathering (Standstill) Clause and Its Implications in Negotiations on Capital Movements Liberalization / Grandfathering (Standstill) klauzula i njene implikacije u pristupnim pregovorima o liberalizaciji kretanja kapitala.	31
--	----

Mirjana Radović

Legitimate Restrictions on the Free Movement of Capital and Payments Between the EU and SEE Countries / Legitimna ograničenja slobode kretanja kapitala i plaćanja između EU i zemalja Jugoistočne Evrope	33
---	----

Jelena Lepetić

CJEU Judgments on Golden Shares: Implications for Serbia as an EU Candidate Country / Odluke Suda pravde Evropske unije u vezi sa zlatnim akcijama: Implikacije za Srbiju kao državu kandidata za članstvo u EU	35
---	----

Session 3
**IP and Competition Law Aspects
of Trade Liberalization**

Slobodan M. Marković

The Exhaustion of Intellectual Property Rights in
the Context of International Free Trade Agreements /
Iscrpljenje prava intelektualne svojine u kontekstu
međunarodnih ugovora o slobodnoj trgovini. 39

Yane Svetiev

Disciplines from Trade and Competition Law on
the Implementation of Industrial Policy /
O pravilima trgovinskog prava i prava konkurencije
koja se odnose na sprovođenje industrijske politike 41

Dušan V. Popović

Competition Rules in Free Trade Agreements That Bind
the SEE Countries: A Rose without Thorns? / Zaštita
konkurencije u Sporazumima o slobodnoj trgovini koje
su zaključile države Jugoistočne Evrope: Nalik ruži
bez trnja? 44

Joanna Banasiuk

Copyright Exhaustion from the Polish Perspective Before
and After the Accession to the EU / Iscrpljenje autorskog
prava iz ugla Poljske pre i nakon pristupanja
Evropskoj uniji. 48

Mareike Fröhlich

The Potential Influence of Free Trade Agreements
as a Boost for a Multilateral Competition Law –
The Special Case of SAAs and CEFTA / Mogući uticaj
Sporazuma o slobodnoj trgovini na razvoj prava
konkurencije kroz multilateralne mehanizme –
Poseban slučaj SSP i CEFTA 52

Session 4
Perspectives

Predrag Cvetković

- Interpretation of WTO Law: Evolutionary Approach /
Tumačenje prava Svetske trgovinske organizacije:
evolutivni pristup. 57

Pinar Artiran

- How to Modernise Turkey's 20 Years Old Customs
Union with the EU? Stocktaking, Challenges and
Opportunities / Kako modernizovati dvadeset godina
staru carinsku uniju Turske i Evropske unije?
Trenutno stanje, izazovi i prilike. 61

Agnieszka Piekutowska

- Economics of Free Trade Agreements: Winners and
Losers / Ekonomski pogled na Sporazume o slobodnoj
trgovini: dobitnici i gubitnici. 65

Magdalena Rutkowska-Sowa

- Advisory Opinion of the EFTA Court: Lessons to
be Learnt / Savetodavno mišljenje suda EFTA:
nekoliko pouka 67

Andrijana Mišović

- Integration of the SEE Countries – Between New
Regionalism and the EU's Enlargement Policy /
Integracija država Jugoistočne Evrope – između novog
regionalizma i nove politike proširenja 70

Session 1

TRADE IN GOODS AND SERVICES

THE FREE FLOW OF GOODS AND REGIONAL TRADE AGREEMENTS

Abstract: The World Trade Organization (WTO) and Regional Trade Agreements (RTAs)¹ both facilitate the freer movement of goods amongst their members. The WTO has struggled of late to advance in its work. By contrast, RTAs have flourished, with their number more than tripling to over 300 in the period since the WTO launched the Doha Development Agenda (DDA) in 2001 to strengthen the multilateral trading system. In this context, a freer movement of goods follows from a lowering of tariff barriers but rules of origin under FTAs and non-tariff measures, such as standards for health and safety reasons, under almost all RTAs, will yet impede the flow of goods. However, RTAs have become increasingly deeper in their coverage and thus, for example, often extend “mutual recognition” on meeting a range of standards, becoming WTO plus for the movement of goods amongst its members: indeed, the European Union, alone among RTAs, has freedom in the movement of goods. Governments are not confused about the gains from freer trade and the freer movement of goods; by and large, they agree on the possibility of such gains². Most would prefer to achieve such

1 RTAs are negotiated modalities for trade between two or more customs territories, to the exclusion of others; they comprise free trade agreements (FTAs) and customs unions (CUs). The phrase “customs territories” is used to include entities such as Hong Kong, China, and Macao, China – which are separate customs areas from China, each with their own trade policies – and to include a set of nations that collectively have a single trading identity, such as the European Union. The term “regional trade agreement” is a bit of a misnomer, in that it is often not regional; traditionally, the WTO uses the term for such arrangements.

2 See: Clemens Boonekamp, “Regional Trade Agreements and the WTO” in “Future of the Global Trade Order”; European University Institute and IMD, December 2018.

gains via the non-discriminatory, predictable and transparent environment offered by the WTO. But this is proving to be elusive. The first part of the presentation briefly takes up the role of the WTO and presents some thought on its present malaise, including the seeming change in the attitude of some of its Members. The next part deals with why countries might wish to enter into RTAs; it looks also at the range of Agreements that might be negotiated, and their implications for the freer movement of goods, as well as at a basic economic condition, net trade creation, with its legal expression in the WTO, that RTAs should meet in order to support the multilateral trading system. The third part considers whether RTAs, by their discrimination against non-members, undermine both the trading system and its guardian, the WTO, leaving smaller countries in its wake and damaging the freer flow of their goods. The final part draws some conclusions, not least that the multilateral trading system is at a critical stage of its evolution.

Key words: *Trade. – Liberalisation. – Goods. – WTO. – RTAs.*

Clemens Boonekamp

Partner, IDEAS centar (Švajcarska)

SLOBODAN PROTOK ROBE I REGIONALNI TRGOVINSKI SPORAZUMI

Rezime: Svetska trgovinska organizacija (STO) i regionalni trgovinski sporazumi (engl. RTA)¹ olakšavaju slobodan protok robe između država ugovornica. Broj regionalnih trgovinskih sporazuma se utrostručio na preko tri stotine u periodu nakon što je STO usvojila svoju Razvojnu agendu iz Dohe (engl. DDA) 2001. godine, kako bi ojačala multilateralni trgovinski sistem. U ovom kontekstu, slobodni promet robe proizilazi iz snižavanja carinskih prepreka, dok pravila o poreklu proizvoda, necarinske mere (npr. zdravstveni i bezbednosni standardi) mogu, na osnovu različitih regionalnih trgovinskih sporazuma, ograničiti protok robe. Međutim, regionalni trgovinski sporazumi postali su obuhvatniji, u tom smislu što često proširuju princip uzajamnog priznanja na širok krug standarda, postajući tako “STO plus” sporazumi za slobodan promet robe između država ugovornica. Nacionalne vlade rado pristaju na koristi koje donosi slobodna trgovina, a naročito slobodan promet robe.² Mnoge države bi više volele da ostvare takve koristi u nediskriminatornom, pred-

- 1 Regionalni trgovinski sporazumi (engl. RTA) nastaju kao rezultat trgovinskih pregovora između dve ili više carinskih teritorija, uz isključenje trećih aktera; oni obuhvataju sporazume o slobodnoj trgovini (engl. FTA) i carinske unije (CU). Izraz „carinska teritorija” koristi se za označavanje entiteta kao što su Hong Kong, Kina i Makao, Kina, što su zasebne carinske oblasti u odnosu na Kinu. Svaka od tih teritorija ima sopstvenu trgovinsku politiku. Takođe, ovaj izraz se koristi da označi grupu nacija sa zajedničkim trgovinskim identitetom, kao što je Evropska unija. Izraz „regionalni trgovinski sporazumi” je često pogrešan naziv za nešto što zapravo nije regionalnog karaktera.
- 2 Vid. Clemens Boonekamp, “Regional Trade Agreements and the WTO” in “Future of the Global Trade Order”; European University Institute and IMD, December 2018.

vidivom i transparentnom okruženju koje nudi STO. To, međutim, nije uvek jednostavno postići. U prvom delu prezentacije biće ukratko predstavljena uloga Svetske trgovinske organizacije, kao i tekući problemi sa kojima se ona suočava zbog izmenjenog ponašanja nekih njenih članica. U narednom delu analizira se zbog čega države žele da zaključe regionalne trgovinske sporazume. Takođe se ispituju tipovi takvih sporazuma, njihove posledice po slobodan promet robe, kao i ekonomski preduslovi za zaključenje. U zaključnom delu ispituje se da li regionalni trgovinski sporazumi time što diskriminišu treće države zapravo potkopavaju međunarodni trgovinski sistem i STO kao njegovog zaštitika. Najzad, biće izneti određeni zaključci u vezi sa ovim kritičnim trenutkom razvoja u kome se nalazi sistem međunarodne trgovine.

Ključne reči: *Trgovina. – Liberalizacija. – Roba. – STO. – Regionalni trgovinski sporazumi.*

Prof. Dr. Neda Zdraveva

Associate Professor, Faculty of Law “Iustinianus Primus” – Skopje,
University “Ss. Cyril and Methodius” (Macedonia)

TOBACCO PRODUCTION AND TRADE IN MACEDONIA – THE LEGAL FRAMEWORK AND POLICY IN LIGHT OF ACCESS TO THE EU AND THE GLOBAL MARKETS

Abstract: In the paper the author analyses the national legislation related to the production (manufacture) and trade (sale) of tobacco and tobacco products. The aim of the research is to establish the level of the harmonization of the national legislation to the relevant EU and international instruments in the field. The paper examines the specific rules for agricultural production of tobacco and its treatment as controlled substance, from the aspect of administrative prerequisites and contractual relations that emerge. The key issue of interest is the regulation of the standards and conditions for releasing the tobacco and tobacco products on the markets, with emphasis on the labelling requirements. Beside these issues, the author also deals with the other policy instruments related to the tobacco control. It is concluded that the current legislation is not aligned with the applicable EU law in this field and that further legislative activities are needed. The author stresses that political will be needed not only to enact new legislation but also to effectively and efficiently enforce it.

Key words: *Tobacco. – Tobacco products. – Tobacco Products Directive. – Framework Convention on Tobacco Control.*

prof. dr Neda Zdraveva

vanredni profesor Pravnog fakulteta „Justinijan Prvi“
Univerziteta „Sv. Kiril i Metodije“ u Skoplju, (Makedonija)

PROIZVODNJA I TRGOVINA DUVANOM U MAKEDONIJI – PRAVNI OKVIR I POLITIKA U SVETLU PRISTUPA EU I GLOBALNIM TRŽIŠTIMA

Rezime: U radu je analizirano nacionalno zakonodavstvo o proizvodnji i prodaji duvana i duvanskih proizvoda. Cilj istraživanja je da se utvrdi nivo usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa relevantnim instrumentima EU i međunarodnim instrumentima u ovoj oblasti. U radu se ispituju posebna pravila za poljoprivrednu proizvodnju duvana i njegovo tretiranje kao kontrolisane supstance sa aspekta administrativnih preduslova i ugovornih odnosa. Ključno pitanje jeste regulisanje standarda i uslova za stavljanje duvana i duvanskih proizvoda u promet, sa naglaskom na zahteve za označavanje proizvoda. Pored ovih pitanja, autorka se bavi i drugim instrumentima politike koji se odnose na kontrolu duvana. Zaključeno je da postojeće zakonodavstvo nije usklađeno sa važećim propisima EU u ovoj oblasti i da su potrebne dalje zakonodavne aktivnosti. Autorka naglašava da će politička volja biti neophodna ne samo za donošenje novih propisa, već i za efikasno sprovođenje zakona.

Ključne reči: *Duvan. – Duvanski proizvodi. – Direktiva o duvanskim proizvodima. – Okvirna konvencija o kontroli duvana.*

Prof. Dr. Zlatan Meškić

Associate Professor, University of Zenica
(Bosnia-Herzegovina)

TRADITIONAL TRADE WITH THE NEW EU MEMBER STATE AS A GROUND FOR REVISIONS OF THE SAA

Abstract: Before a candidate state becomes a Member of the EU, it is usually bound by several preferential arrangements with its neighboring countries. In the case of Western Balkans, when Croatia became a Member of the EU, of significance was the trade on certain goods within the CEFTA agreement. Stabilization and Association agreements (SAA) provide for obligatory consultations in case when a third state joins the EU, because at that moment a revision of the SAA becomes necessary. In most previous enlargements, the revision of the association Agreements was conducted in a way that the candidate states to the EU Membership agreed to the preferential arrangements within the traditional trade, that they had with their neighboring state who then became a member of the EU, to apply to all EU Member States. This paper discusses the reasons why candidate states agree to such unfavorable revision of the SAA and if there is an obligation to revise the SAA in the light of the traditional trade. The question arises how to secure the continuation of the traditional trade existing between the new EU member state and its neighboring non-EU states which are bound by the SAA, without allowing the same preferential arrangement to all of the EU Member States. As the enlargement strategy adopted by the EU Commission on 6 February 2018 shows that also in future the Western Balkan states will not become EU Members at the same time and the same issue of revision of the SAA based on the traditional trade will be raised again.

Keywords: *Traditional trade. – Stabilization and Association Agreement. – EU Enlargement. – Western Balkans.*

prof. dr Zlatan Meškić

vanredni profesor, Pravni fakultet Univerziteta u Zenici
(Bosna i Hercegovina)

TRADICIONALNA TRGOVINA SA NOVOM DRŽAVOM ČLANICOM EU KAO OSNOVA ZA REVIZIJU SPORAZUMA O STABILIZACIJU I PRIDRUŽIVANJU

Rezime: Prije nego što država kandidatkinja postane punopravna članica EU obično je već vezana različitim preferencijalnim aranžmanima sa svojim susjednim državama. U slučaju Zapadnog Balkana, kada je Hrvatska postala članica EU, od značaja je bila trgovina određenom robom u okviru CEFTA sporazuma. Sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) propisuju obavezne konsultacije u slučaju prijema nove članice, jer u tom trenutku revizija Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju postaje nužna. U slučaju većine prethodnih proširenja, revizija sporazuma o pridruživanju rađena je na način da je država kandidatkinja za punopravno članstvo pristala da se preferencijalni aranžmani u okviru tradicionalne trgovine koje je imala sa susjednom državom, od trenutka kada ta država postane članica EU, primjenjuju na sve države članice EU. Ovaj rad diskutuje o razlozima zbog kojih države pristaju na tako nepovoljnu reviziju SSP, kao i da li postoji obaveza revizije u svjetlu tradicionalne trgovine. Otvara se pitanje kako osigurati nastavak tradicionalne trgovine kakva je do tada postojala između nove članice EU i njene susjedne države koja nije članica EU, a koja je obavezana SSP, bez da se jednak preferencijalni aranžman mora ponuditi svim država članicama EU. Kako strategija proširenja usvojena od strane Evropske Komisije 6. februara 2018 pokazuje da u budućnosti države Zapadnog Balkana ponovo neće postati članice EU u isto vrijeme, isto pitanje revizije SSP na temelju tradicionalne trgovine postaviće se ponovo.

Ključne reči: *Tradicionalna trgovina. – Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. – Proširenje Evropske unije. – Zapadni Balkan.*

Doc. Dr. Milena Dorđević

Assistant Professor, University of Belgrade Faculty of Law (Serbia)

ENVIRONMENTAL EXCEPTIONS UNDER THE FREE TRADE AGREEMENTS IN SEE

Abstract: The liberalization of trade is not without limits. It is a common feature of both bilateral and multilateral trade agreements that a contracting party is given a right to adopt and implement measures aimed at protection of, inter alia, public morals, human, animal or plant life or health, national treasures of artistic, historic or archaeological value, conservation of exhaustible natural resources etc. Such exceptions are usually allowed provided that they are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination between countries, or a disguised restriction on international trade. This is because certain balance between, on the one hand, trade liberalization, market access and non-discrimination rules and, on the other hand, other societal values and interests should be maintained and preserved. This paper deals with one such exception: exception aimed at environmental protection. It examines its scope of application and the necessary requirements for its application under various free trade agreements in SEE. It further examines its potential impact for the region, in light of the WTO law and practice of its Dispute Settlement Body. A comparative overview of the EU trade rules and case-law in this respect is also included in the analyses. The paper concludes emphasizing the importance of preserving the harmony between environmental and trade policies, given their inherent interdependence and significance for the SEE region.

Key words: *Trade liberalization. – Free trade agreements. – Environmental exception. – GATT. – WTO dispute settlement body. – EU Trade Policy.*

doc. dr Milena Đorđević

docent Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Srbija)

IZUZECI OD OPŠTIH PRAVILA SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI U ZEMLJAMA JUGOISTOČNE EVROPE S CILJEM ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Rezime: Liberalizacija trgovine nije bez ograničenja. Zajednička karakteristika kako bilateralnih tako i multilateralnih trgovinskih sporazuma je da predviđaju pravo države potpisnice da propisuje ili primenjuje mere usmerene ka zaštiti, između ostalog, javnog morala, zdravlja i života lica i životinja ili očuvanje biljaka, predmeta od umetničke, istorijske ili arheološke vrednosti, neobnovljivih prirodnih resursa i dr. Takve mere su, po pravilu, dozvoljene ukoliko se ne primenjuju na način koji predstavlja sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije između zemalja ili prikriveno ograničavanje međunarodne trgovine. Njihovo postojanje je opravdano zahtevom uspostavljanja i očuvanja ravnoteže između liberalizacije trgovine, slobodnog pristupa tržištu i načela nediskriminacije, s jedne strane, i potrebe očuvanja drugih društvenih vrednosti i interesa. Ovaj rad razmatra jedan od izuzetaka od opštih pravila sporazuma o slobodnoj trgovini: izuzetka čiji je cilj zaštita životne sredine. U ovom radu autor analizira polje primene ovog instituta kao i neophodne preduslove za njegovu primenu prema pravilima sporazuma o slobodnoj trgovini u zemljama jugoistočne Evrope. Istovremeno, autor ukazuje na smisao i značaj njegovog pravnog tumačenja u svetlu prava STO i prakse Tela za rešavanje sporova pri STO. Konačno, u radu je izložena i uporedna analiza ovih odredbi sa relevantnim odredbama prava i prakse EU. Autor zaključuje s napomenama o potrebi kontinuiranog očuvanja

harmoničnog oblikovanja i primene ekoloških i trgovinskih politika imajući u vidu njihovu međupovezanost i značaj za region jugoistočne Evrope.

Ključne reči: *Liberalizacija trgovine. – Sporazumi o slobodnoj trgovini. – Izuzetak s ciljem zaštite životne sredine. – GATT. – STO Telo za rešavanje sporova. – Trgovinska politika EU.*

Doc. Dr. Marko Jovanović

Assistant Professor, University of Belgrade, Faculty of Law (Serbia)

TECHNICAL BARRIERS TO TRADE UNDER FREE TRADE AGREEMENTS THAT BIND SOUTH EAST EUROPEAN COUNTRIES

Abstract: The paper focuses on the legal regime of technical barriers to trade under free trade agreements that bind South East European countries – the CEFTA 2006 and the Stabilization and Association Agreements in particular. It explains the general context of setting the rules on technical barriers to trade both on the global and on regional levels. Regional harmonization of rules on technical barriers to trade in South East Europe appears to be necessary since not all SEE countries and customs territories are members of the World Trade Organization. Accordingly, it is no wonder that the CEFTA 2006 pays a particular attention to technical barriers to trade. In doing so, the CEFTA 2006 on the one hand refers to the substantive rules contained in the WTO Agreement on Technical Barriers to Trade and, on the other hand, sets up an institutional mechanism to ensure the correct application of those substantive provisions. Such an approach may be qualified as justified for at least two reasons. First, as far as the countries that are already members of the WTO are concerned, the CEFTA 2006 mechanism represents a unified and harmonized legal framework for technical barriers to trade. Second, from the standpoint of the countries and customs territories that are not yet members of the WTO, the mechanism set up by the CEFTA 2006 may serve as a good preparatory stage for fully adhering to the obligations regarding the technical barriers to trade as laid down in the WTO system.

Key words: *Technical barriers to trade. – CEFTA 2006. – Stabilization and Association Agreement. – World Trade Organization. – TBT Agreement.*

doc. dr Marko Jovanović

docent Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Srbija)

PRAVNI REŽIM TEHNIČKIH PREPREKA TRGOVINI U SPORAZUMIMA O SLOBODNOJ TRGOVINI KOJI OBAVEZUJU DRŽAVE JUGOISTOČNE EVROPE

Rezime: Ovaj rad bavi se pitanjem pravnog režima tehničkih prepreka trgovini u sporazumima o slobodnoj trgovini koji obavezuju države i carinske teritorije jugoistočne Evrope – pre svega u CEFTA 2006 i sporazumima o stabilizaciji i pridruživanju. Objasnjava se opšti kontekst pravnog uređenja tehničkih prepreka trgovini kako na globalnom tako i na regionalnom nivou. Regionalna harmonizacija pravila o tehničkim preprekama trgovini u jugoistočnoj Evropi čini se neophodnom, jer sve države i carinske teritorije ovog regiona još uvek nisu postale članice Svetske trgovinske organizacije pa tako ne potpadaju pod globalno unifikovani režim. Zato ne čudi što CEFTA 2006 obraća posebnu pažnju na tehničke prepreke trgovini. Naime, CEFTA 2006 s jedne strane upućuje na shodnu primenu supstancijalnih odredaba o tehničkim preprekama trgovini koje su sadržane u Sporazumu o tehničkim preprekama trgovini zaključenim pod okriljem Svetske trgovinske organizacije. S druge strane, CEFTA 2006 uvodi i dodatne odredbe procesnog i organizacionog tipa čiji je cilj da obezbede valjanu primenu napred navedenih supstancijalnih odredaba. Ovakav pristup se može oceniti kao opravdan, i to iz najamnije dva razloga. Prvo, prihvatajući pravni režim Svetske trgovinske organizacije, CEFTA 2006 doprinosi primeni jednoobraznog i globalno ujednačenog sistema pravila, što je važno za države koje su već članice Svetske trgovinske organizacije. Drugo, iz perspective država i carinskih teritorija

koje još uvek nisu članice Svetske trgovinske organizacije, mehanizam uspostavljen kroz CEFTA 2006 predstavlja dobru pripremnju fazu za učlanjenje u globalnu organizaciju.

Ključne reči: *Tehničke prepreke trgovini. – CEFTA 2006. – Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju. – Svetska trgovinska organizacija. – Sporazum o tehničkim preprekama trgovini.*

Session 2

**CORPORATE AND FINANCIAL ASPECTS
OF TRADE LIBERALIZATION**

Prof. Dr. Tatjana Jevremović Petrović

Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Law (Serbia)

RIGHT OF ESTABLISHMENT: FOREIGN BRANCHES IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Abstract: In this paper the author presents a brief overview of the freedom of establishment in regard to self-employed, companies and other commercial entities. The paper presents general provisions of the Treaty on the Functioning of the EU granting this freedom, and explains general issues on content of the establishment and its scope, including possible restrictions within non-discrimination as well as market access approach. Distinction between right of primary and right of secondary establishment is made, with a special emphasis on the latter. In this respect general conditions for setting up of foreign branches in existing regime in Serbian law were analysed, especially in the light of the Stabilization and Association Agreement.

Key words: *Right of establishment. – Restrictions. – Primary and secondary establishment. – Branches. – Stabilisation and Association Agreement.*

prof. dr Tatjana Jevremović Petrović

vanredni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Srbija)

PRAVO NASTANJIVANJA: STRANI OGRANCI U PRAVU REPUBLIKE SRBIJE

Rezime: Ovaj rad prikazuje osnovne odredbe Ugovora o funkcionisanju EU kojima je uređeno pravo na nastanjivanje za samozaposlene, kao i privredna društva i druge privredne subjekte. Predstavljene su osnovne odredbe kojima se definiše pravo nastanjivanja, sadržaj tog prava a naročito njegov domašaj. Ograničenja prava na nastanjivanje objašnjena su kako u okviru principa nediskriminacije, tako i u širem smislu, obuhvatajući i ograničenja u slobodnom pristupu tržištu koja zemlje članice mogu da predvide samo u slučaju da mogu da ih opravdaju objektivnim razlozima, ukoliko ispune određene kriterijume. Rad ukazuje na razliku u pravu na primarno i sekundarno nastanjenje i naročitu pažnju posvećuje ovom drugom. U tom pravcu razmatraju se odredbe koje omogućavaju pravo na sekundarno nastanjenje, naročito putem osnivanja i poslovanja ogranaka kako u pravu EU, tako i prema Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, odnosno u odredbama srpskog prava.

Ključne reči: *Pravo nastanjivanja. – Ograničenja. – Sekundarno nastanjenje. – Ogranci. – Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju.*

Prof. Dr. Tatjana Jovanić

Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Law (Serbia)

GRANDFATHERING (STANDSTILL) CLAUSE AND ITS IMPLICATIONS IN NEGOTIATIONS ON CAPITAL MOVEMENTS LIBERALIZATION

Abstract: Article 63(1) of the Treaty on Functioning of the European Union has liberalized capital movements vis-à-vis third countries. In the absence of the principle of reciprocity, the Treaty subjects the inward and outward flow of capital to a number of exceptions. One of them is stipulated in Article 64(1) and applies exclusively to third countries and represents a broad exception which is not subject to any proportionality considerations. The so called “grandfathering” or “standstill” clause entitles Member States to reserve certain categories of capital which are related to strategic industries and sensitive welfare issues. It is, nevertheless, applicable only to specific categories of capital in relation to which the States may unreservedly and indefinitely maintain certain restrictive laws as of the specified cut-off date. For the majority of EU Member State the date is December 31, 1993. As Serbia is about to submit its negotiating position on Chapter 4 – Free Movement of Capital, it would be important to cast a light on the main issues related to the concept, scope and the effects of this exception.

Key words: *Liberalization. – Free movement of capital. – Grandfathering (standstill) clause. – Third country. – Investment restrictions. – Accession negotiations.*

prof. dr Tatjana Jovanić

vanredni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Srbija)

GRANDFATHERING (STANDSTILL) KLAUZULA I NJENE IMPLIKACIJE U PRISTUPNIM PREGOVORIMA O LIBERALIZACIJI KRETANJA KAPITALA

Rezime: Član 63(1) Ugovora o funkcionisanju Evropske unije je liberalizovao kretanja kapitala prema trećim zemljama. U odsustvu principa reciprociteta, Ugovor uvodi određena ograničenja protoku kapitala usmerena ka EU i iz EU. Jedno ograničenje je formulisano u članu 64(1) i primenjuje se isključivo prema trećim zemljama, a predstavlja širok izuzetak koji nije podložan proceni proporcionalnosti njegovog uvođenja. To je tzv. „grandfathering“ ili „standstill“ klauzula koja omogućava zemlji članici da određene kategorije kapitala, koje se odnose na strateške industrije i senzitivna pitanja društvene dobrobiti, izuzme iz opšteg režima. Međutim, tome podležu samo određene kategorije kapitala, u pogledu kojih države mogu da bezrezervno i trajno zadrže određene restriktivne propise koji su važili do određenog datuma. Za većinu zemalja članica to je 31 decembar 1993. godine. Budući da će Srbija podneti svoju pregovaračku poziciju za Poglavlje 4 – Slobodno kretanje kapitala, važno je da se ukaže na osnovna pitanja koja se odnose na koncept, obuhvat i efekte ovog izuzetka.

Ključne reči: *Liberalizacija. – Slobodno kretanje kapitala. – Grandfathering (standstill) klauzula. – Treća zemlja. – Ograničenja ulaganja. – Pristupni pregovori.*

Prof. Dr. Mirjana Radović

Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Law (Serbia)

LEGITIMATE RESTRICTIONS ON THE FREE MOVEMENT OF CAPITAL AND PAYMENTS BETWEEN THE EU AND SEE COUNTRIES

Abstract: This paper focuses on analysing situations in which the proclaimed free movement of capital and payments between the EU and South East European countries can be legitimately restricted. In the first part of the paper the author explains the definition of the free movement of capital and payments, which constitute fundamental freedoms within the EU. The next part of the paper presents the regulatory framework for liberalization of cross-border capital movements and current payments between EU and SEE countries. In this regard, special attention is given to the scope of application of the relevant provisions of the Treaty on the functioning of the European Union, Stabilisation and Association Agreements and the Central European Free Trade Agreement. The main part of the paper deals with restrictions on the free movement of capital and payments, which are in principle prohibited, albeit with numerous exceptions. The aim of the analysis in the present paper is to determine the extent of liberalisation in this field as well as circumstances in which it is still legitimate to restrict the free movement of capital and payments between the EU and SEE countries.

Key words: *Freedom of capital movements and payments. – Liberalisation. – Derogations. – Restrictions. – EU law. – CEFTA.*

prof. dr Mirjana Radović

vanredni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Srbija)

LEGITIMNA OGRANIČENJA SLOBODE KRETANJA KAPITALA I PLAĆANJA IZMEĐU EU I ZEMALJA JUGOISTOČNE EVROPE

Rezime: Ovaj rad sadrži pravnu analizu legitimnih ograničenja proklamovane slobode kretanja kapitala i plaćanja između EU i zemalja Jugoistočne Evrope. U prvom delu rada autor objašnjava pojam slobode kretanja kapitala i plaćanja, kao jednu od osnovnih sloboda u EU. Sledeći deo rada prikazuje regulatorni okvir liberalizacije prekograničnog kretanja kapitala i plaćanja između EU i zemalja Jugoistočne Evrope. U tom pogledu, posebna pažnja je posvećena domenu primene relevantnih pravila Sporazuma o funkcionisanju Evropske unije, sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i Sporazuma o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi. Centralni deo rada se bavi ograničenjima slobode kretanja kapitala i plaćanja, koja su načelno zabranjena. Ipak, pomenuta zabrana ograničenja podleže brojnim izuzecima. Otuda se cilj analize u predstojećem radu sastoji u utvrđivanju domašaja liberalizacije u ovoj oblasti, kao i slučajeva u kojima je još uvek legitimno da se ograniči sloboda tokova kapitala i tekućih plaćanja između EU i zemalja Jugoistočne Evrope.

Ključne reči: *Sloboda kretanja kapitala i plaćanja. – Liberalizacija. – Izuzeci. – Ograničenja. – Pravo EU. – CEFTA.*

Doc. Dr. Jelena Lepetić

Assistant Professor, University of Belgrade, Faculty of Law (Serbia)

CJEU JUDGMENTS ON GOLDEN SHARES: IMPLICATIONS FOR SERBIA AS AN EU CANDIDATE COUNTRY

Abstract: The present paper analyses the impact of the decisions of the Court of Justice of the European Union on Serbia as a candidate country for EU membership, as well as on the national company law of the Member States of the European Union. The author first considers special rights of the state in the context of obligations under the Stabilisation and Association Agreement between the European Communities and their Member states of the one part and the Republic of Serbia, on the other part, bearing in mind that Serbia has golden shares in a privatised joint stock company whose shares are listed on the Belgrade Stock Exchange, which is significant from the aspect of cross-border trade. Next, the author analyses the decisions of the Court of Justice of the European Union concerning golden shares, and in particular the case of Volkswagen, bearing in mind that the current Articles of Association of that listed company provide for special state rights. Finally, in the light of the prospect of attaining the status of a Member State of the European Union, the author considers the potential consequences of interpreting the special rights of any shareholder, including private entities that are not under state influence, as restrictions on the free movement of capital. In other words, the author deals with possible consequences of recognising the horizontal direct effect of free movement of capital on national company laws and the principle of party autonomy.

Key words: *Golden shares. – Horizontal direct effect. – Principle of party autonomy. – SAA. – Free movement of capital. – Right of establishment.*

doc. dr Jelena Lepetić

docent Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Srbija)

ODLUKE SUDA PRAVDE EVROPSKE UNIJE U VEZI SA ZLATNIM AKCIJAMA: IMPLIKACIJE ZA SRBIJU KAO DRŽAVU KANDIDATA ZA ČLANSTVO U EU

Rezime: U radu se analizira uticaj odluka Suda pravde Evropske unije na Srbiju kao državu kandidata za članstvo u EU, kao i na nacionalna kompanijska prava država članica Evropske unije. Autor prvo razmatra specijalna prava države u kontekstu obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Srbije, s druge strane, imajući u vidu da Srbija ima zlatne akcije u privatizovanom akcionarskom društvu čije se akcije kotiraju na Beogradskoj berzi, što je značajno sa aspekta prekogranične trgovine. Zatim analizira odluke Suda pravde Evropske unije u vezi sa zlatnim akcijama, a posebno slučaj Folskvagen, imajući u vidu da su u važećem statutu tog kotiranog društva predviđena specijalna prava države. Na kraju, u svetlu perspektive sticanja svojstva člana Evropske unije, autor razmatra kakve bi bile posledice shvatanja specijalnih prava bilo kojeg akcionara, uključujući subjekte privatnog prava koji nisu pod uticajem države, kao ograničenja slobodnog kretanja kapitala. Drugim rečima, bavi se mogućim posledicama priznavanja horizontalnog direktnog efekta slobodnog kretanja kapitala na nacionalna kompanijska prava i na princip autonomije volje.

Ključne reči: *Zlatne akcije. – Horizontalni direktni efekat. – Princip autonomije volje. – SSP. – Slobodno kretanje kapitala. – Pravo nastanjivanja.*

Session 3

**IP AND COMPETITION LAW ASPECTS
OF TRADE LIBERALIZATION**

Prof. Dr. Slobodan M. Marković

Full Professor, University of Belgrade, Faculty of Law (Serbia)

THE EXHAUSTION OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL FREE TRADE AGREEMENTS

Abstract: After presenting the core features of the institute of exhaustion of IP rights, the author outlines some pros and cons of national and international exhaustion in the context of freedom of international trade. The assessment of the arguments has been made from the aspect of price discrimination, vertical control of distribution of goods and incentives for research and development, whereby the outcomes vary depending on the concrete type of IP right. Relatively small free trade areas encompassing neighboring countries with a similar level of economic development seem to represent the optimal setting for the application of regional exhaustion of IP rights, especially trademarks. At the same time it seems impossible to unambiguously assess the impact of national or international exhaustion of IP rights in the general context of international trade, bearing in mind the developmental interests of particular countries.

Key words: *Intellectual property. – Competition. – Free trade. – Price discrimination. – Vertical control of distribution of goods.*

prof. dr Slobodan M. Marković

redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Srbija)

ISCRPLJENJE PRAVA INTELEKTUALNE SVOJINE U KONTEKSTU MEĐUNARODNIH UGOVORA O SLOBODNOJ TRGOVINI

Rezime: Pošto je izložio najbitnije karakteristike instituta iscrpljenja prava intelektualne svojine, autor je naznačio određene razloge u prilog i protiv nacionalnog, odnosno međunarodnog iscrpljenja prava u kontekstu slobode međunarodne trgovine. Vrednovanje ovih argumenata je dato iz ugla cenovne diskriminacije, vertikalne kontrole distribucije proizvoda i podsticaja za istraživanje i razvoj, pri čemu krajnja ocena varira zavisno od konkretne vrste prava intelektualne svojine. Čini se da relativno mali regioni slobodne trgovine, koji obuhvataju susedne zemlje sličnog nivoa ekonomskog razvoja, predstavljaju optimalnu okolnost za primenu regionalnog iscrpljenja prava intelektualne svojine, posebno žiga. Istovremeno, čini se nemogućim da se jednoznačno oceni uticaj nacionalnog ili međunarodnog iscrpljenja prava u opštem kontekstu međunarodne trgovine, imajući u vidu razvojne interese pojedinačnih država.

Ključne reči: *Intelektualna svojina. – Konkurencija. – Slobodna trgovina. – Cenovna diskriminacija. – Vertikalna kontrola distribucije robe.*

Dr. Yane Svetiev

Associate Professor, Bocconi University (Italy) /
University of Sydney (Australia)

DISCIPLINES FROM TRADE AND COMPETITION LAW ON THE IMPLEMENTATION OF INDUSTRIAL POLICY

Abstract: The paper will provide an overview of the economic reasons for governments to pursue industry policy and the problems associated with effective industry policy implementation, as well as the legal disciplines that constrain the conduct of national industry policy inserted in regional trade agreements, such as the European Union (EU), the Stabilisation and Association Agreements (SAA) and the Central European Free Trade Agreement (CEFTA). As such, the paper will explore to what extent regional trade agreements relevant to the countries of the Western Balkans constrain their ability to implement the kind of economic policy that has traditionally been seen as important for achieving the goals of economic development. The first part of the paper will explore the meaning of industry policy and the economic reasons for implementing industry policy. The second part will focus on the legal disciplines included in regional agreements (similar to those in the EU Treaties) that have a significant effect on the conduct of industry policy. The final part of the paper will examine the practice of non-traditional industry policy – beyond tariffs and subsidies – including the prominent examples of countries that have used such policies to capture international markets as a key strategy for achieving economic development. Such strategies have ranged from providing market information and marketing assistance, to the use

of industry associations to increase local production and distribution capabilities to all-out export cartels. The aim is to understand if such policies are constrained by regional trade agreements.

Keywords: *Industrial policy. – Competition law. – Export. – Regional trade agreements.*

dr Yane Svetiev

docent, Univerzitet Bokoni (Italija) / Univerzitet u Sidneju (Australija)

O PRAVILIMA TRGOVINSKOG PRAVA I PRAVA KONKURENCIJE KOJA SE ODNOSI NA SPROVOĐENJE INDUSTRIJSKE POLITIKE

Rezime: U radu se daje pregled ekonomskih razloga zbog kojih vlade vode određenu ekonomsku politiku i problema koji su povezani sa sprovođenjem industrijske politike, kao i pravnih razloga koji ograničavaju vođenje nacionalne industrijske politike, a koji proizilaze iz regionalnih sporazuma o slobodnoj trgovini, kao što su Sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju sa Evropskom unijom (SSP) i CEFTA. U radu će se istražiti u kojoj meri regionalni sporazumi o slobodnoj trgovini, značajni za države Zapadnog Balkana, ograničavaju sposobnost ovih država da sprovedu ekonomsku politiku koja je uobičajeno bila viđena kao važna za postizanje ciljeva ekonomskog razvoja. Najpre će biti analizirano značenje pojma industrijske politike, kao i ekonomski razlozi za sprovođenje industrijske politike. Potom će biti osvetljeni pravni aspekti trgovinske liberalizacije u regionu (pre svega na osnovu SSP i CEFTA). U završnom delu rada biće ispitani netradicionalni vidovi industrijske politike, izvan carina i subvencija, uz navođenje primera država koje su vodile takvu politiku u cilju osvajanja međunarodnog tržišta, a sve kao deo sopstvene strategije postizanja ekonomskog razvoja. Cilj je da se razume jeste li takva politika ograničena regionalnim trgovinskim sporazumima.

Ključne reči: *Industrijska politika. – Pravo konkurencije. – Izvoz. – Regionalni trgovinski sporazumi.*

Prof. Dr. Dušan V. Popović

Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Law (Serbia)

COMPETITION RULES IN FREE TRADE AGREEMENTS THAT BIND THE SEE COUNTRIES: A ROSE WITHOUT THORNS?

Abstract: In this paper the author analyses whether the South East European countries have met the competition law related requirements stemming from the Stabilization and Association Agreements, the CEFTA Agreement and the Energy Community Treaty. In particular, the author assesses whether the existing mechanisms applicable in case of non-compliance with the said requirements are effective. It is concluded that the SEE countries have harmonised their competition legislation with that of the European Union to a high extent. Unfortunately, these rules are being enforced by competition authorities of dubious independence from the national Government. The author concludes that the sanctions for not complying with competition law-related requirements stemming from SAAs the SEE countries concluded within the process of EU integrations are rather weak and predominantly of political nature. As the SEE countries' EU perspective is, for the time being, uncertain, the "conditionality" to which the harmonization efforts lean on is not sufficient to motivate the participating countries to fully align with the *acquis* and to properly enforce it. Similar problems of lack of adequate sanctions are identified with respect to CEFTA and the Energy Community Treaty. The author particularly emphasizes the inefficiency of the dispute resolution procedure provided for under the CEFTA Agreement. Namely, if a party refers the case to the Joint Committee, the latter could act only by consensus. Similarly, the dispute settlement mechanism established within

the Energy Community Treaty exhibits numerous deficiencies. The existing EnC dispute settlement is best defined as a political mechanism. Furthermore, the Energy Community Treaty does not allow for settlement of disputes between private parties or for settlement of investor-state disputes.

Key words: *Competition law. – South Eastern Europe. – European integrations. – Trade liberalization. – Competition infringements.*

prof. dr Dušan V. Popović

vanredni profesor, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu (Srbija)

ZAŠTITA KONKURENCIJE U SPORAZUMIMA O SLOBODNOJ TRGOVINI KOJE SU ZAKLJUČILE DRŽAVE JUGOISTOČNE EVROPE: NALIK RUŽI BEZ TRNJA?

Rezime: U ovom radu autor analizira da li su države jugoistočne Evrope ispunile obaveze u vezi sa zaštitom konkurencije, koje proističu iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, CEFTA sporazuma i Sporazuma o energetske zajednici. Autor naročito ispituje da li su postojeći mehanizmi koji se primenjuju u slučaju da te obaveze nisu ispunjene efikasni. U radu se zaključuje da su propisi država jugoistočne Evrope u oblasti zaštite konkurencije usklađeni sa pravom Evropske unije u velikoj meri. Nažalost, te propise sprovode tela za zaštitu konkurencije čija nezavisnost od izvršne vlasti je prilično sporna. Autor zaključuje da su sankcije za neispunjenje obaveza u vezi sa zaštitom konkurencije, koje su predviđene sporazumima o stabilizaciji i pridruživanju zaključenim sa EU, slabe i dominantno političke prirode. Pošto je evropska perspektiva država jugoistočne Evrope trenutno neizvesna, sistem „povezanih uslova“ na kome se zasniva proces evropskih integracija više nije dovoljan za motivisanje država jugoistočne Evrope da u potpunosti usklade svoje propise sa tekovinama prava EU, kao i da ih sprovedu na odgovarajući način. Sličan problem koji se sastoji u nedostatku adekvatnih sankcija autor primećuje i kod CEFTA sporazuma i kod Sporazuma o energetske zajednici. Autor posebno ističe problem neefikasnosti mehanizama za rešavanje sporova predviđenih CEFTA sporazumom. Na primer, ukoliko ugovorna strana uputi predmet Zajedničkom komitetu, ovaj organ može o njemu odlučiti samo konsenzusom. Slično prethodnom spo-

razumu, sistem rešavanja sporova iz Sporazuma o energetskej zajednici ima brojne nedostatke. Postojeći sistem rešavanja sporova najbolje bi se opisao kao mehanizam političke prirode. Povrh toga, Sporazumom se ne uređuje pitanje rešavanja sporova između lica privatnog prava, niti pravila o rešavanju sporova između investitora i države.

Ključne reči: *Pravo konkurencije. – Jugoistočna Evropa. – Evropske integracije. – Trgovinska liberalizacija. – Povrede konkurencije.*

Dr. Joanna Banasiuk

Assistant Professor, Faculty of Law, University of Białystok (Poland)

COPYRIGHT EXHAUSTION FROM THE POLISH PERSPECTIVE BEFORE AND AFTER THE ACCESSION TO THE EU

Abstract: The aim of this paper is to analyze the Polish normative solutions in terms of exhaustion of copyright before and after the accession of the Republic of Poland to the European Union. The issue of the interface between the proprietary rights and the proprietor of the proprietary property, on which the work was fixed, was perceived by representatives of jurisprudence from the very beginning of the formation of Polish thought of copyright law. Although normative solutions in this area emerged only in the 1990s, the need to weigh the relevant rights became the subject of discussion as soon as the Polish state regained its independence. It was pointed out that the right to property may be subject of “constraint” in the situation in which its exercise would enter into copyright, and the valuation of these rights would lead to the granting the priority of copyright. The codification of the effect of exercising the right of putting the work into public in the first half of the 1990s took the form of domestic exhaustion, the effects of which were applied only to the territory of the Republic of Poland. The beginning of the accession process to the European Union forced the Polish legislator to change the normative solutions and to adopt provisions extending the effect of exhaustion on the territory of the countries that have concluded free trade agreements with Poland. Those regulations were valid until Poland’s accession to the European Union. On 1 May 2004 normative solutions came into force, according to which the authorized first sale or other transfer of ownership of a original or copies of the work within the territory of the EEA exhausts the right of the

copyright owner to control any subsequent distribution of the work in question. At the same time, if the marketing took place outside the EEA, the copyright holder can effectively prohibit the import and sale of copies of the work in the EEA countries. The assessment of the exhaustion of the law in a country outside the EEA with respect to a copy placed on the market in the EEA is due to the law of that country.

Keywords: *Copyright. – Copyright exhaustion. – Poland. - Accession to the EU.*

dr Joanna Banasiuk

docent, Pravni fakultet Univerziteta u Bialistoku (Poljska)

ISCRPLJENJE AUTORSKOG PRAVA IZ UGLA POLJSKE PRE I NAKON PRISTUPANJA EVROPSKOJ UNIJI

Rezime: Cilj ovog rada jeste da se analiziraju poljska zakonodavna rešenja u pogledu iscrpljenja autorskog prava pre i nakon pristupanja Republike Poljske Evropskoj uniji. Odnos između subjektivnog prava intelektualne svojine i prava svojine na stvari u kojoj je materijalizovano intelektualno dobro zaokupljivao je poljsku teoriju i praksu još od samog nastanka autorskog prava. Iako su zakonska rešenja usvojena tek tokom devedesetih godina prošlog veka, ovo pitanje postavljalo se još otkako je poljska država ponovo postala nezavisna. Isticano je da pravo svojine može biti „ograničeno“ u slučaju da njegovo vršenje „zalazi“ u domen subjektivnog autorskog prava, dok se pri vrednovanju ova dva prava prednost davala autorskom pravu. Zakonodavno rešenje ovog pitanja tokom devedesetih godina najpre je poprimilo oblik nacionalnog iscrpljenja autorskog prava, čije dejstvo se ograničava na teritoriju Republike Poljske. Početak procesa pridruživanja Evropskoj uniji primorao je poljskog zakonodavca da izmeni relevantne odredbe i da proširi dejstvo iscrpljenja prava i na teritorije država sa kojima je Poljska zaključila sporazume o slobodnoj trgovini. Ove izmene bile su na snazi sve do pristupanja Poljske Evropskoj uniji. Prvog maja 2004. godine novi propisi su stupili na snagu, shodno kojima do iscrpljenja autorskog prava na teritoriji Evropskog ekonomskog prostora (EEA) dolazi prilikom prodaje ili drugog oblika prenosa svojine na primerku autorskog dela, uz saglasnost nosioca autorskog prava, usled čega se nosilac ne može protiviti daljem stavljanju u promet tog primerka

dela. Ukoliko je do stavljanja primerka autorskog dela u promet došlo van teritorije EEA, titular prava može se suprotstaviti uvozu i prodaji tih primeraka na teritoriji država Evropskog ekonomskog prostora.

Ključne reči: *Autorsko pravo. – Iscrpljenje autorskog prava. – Poljska. – Pristupanje EU.*

Ass. iur. Mareike Fröhlich

Coordinator, SEE | EU Cluster

of Excellence in European and International Law;

Research Associate, Europa-Institut of Saarland University (Germany)

THE POTENTIAL INFLUENCE OF FREE TRADE AGREEMENTS AS A BOOST FOR A MULTILATERAL COMPETITION LAW – THE SPECIAL CASE OF SAAS AND CEFTA

Abstract: The extraterritorial application of competition rules falls short but the globalized world and its economy cry for international rules against the restriction of competition. For this reason, based on the various agreements that the EU has concluded in the field of competition policy, a strategy for multilateral competition rules should be developed. The numerous trade agreements of the EU show that there is a different scope of protection for restrictions of competition. The analysis of the SAA and CEFTA suggests that a flexible and differentiated approach can be a possible way out of the extraterritoriality of competition rules. The consideration of the addressee and his interest combined with a temporal flexibility in the implementation and a special and differential treatment of developing countries are proposed as a solution.

Keywords: *Competition law. – Free trade agreement. – Multilateral. – Extraterritorial application. – World Trade Organization.*

ass. iur. Mareike Fröhlich

koordinator, SEE | EU Cluster

of Excellence in European and International Law;

naučni saradnik, Evropa institut Sarskog univerziteta (Nemačka)

MOGUĆI UTICAJ SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI NA RAZVOJ PRAVA KONKURENCIJE KROZ MULTILATERALNE MEHANIZME – POSEBAN SLUČAJ SSP I CEFTA

Rezime: Ekstrateritorijalna primena pravila konkurencije je na nezadovoljavajućem nivou. Globalizovana privreda vapi za međunarodnim pravilima protiv ograničavanja konkurencije. Iz tog razloga, a na osnovu različitih sporazuma koje je Evropska unija zaključila u oblasti zaštite konkurencije, trebalo bi utvrditi strategiju za razvoj prava konkurencije kroz multilateralne mehanizme. Različiti trgovinski sporazumi koje je Evropska unija zaključila imaju različit obim zaštite od ograničavanja konkurencije. Analiza Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju i CEFTA ukazuje na to da fleksibilan i diferenciran pristup može biti put iz ekstrateritorijalnosti pravila konkurencije. Uzimanje u obzir adresata i njegovog interesa, kao i temporalna fleksibilnost pri sprovođenju propisa, uz uvažavanje specifičnosti zemalja u razvoju, mogu biti dobro rešenje ovog problema.

Ključne reči: *Pravo konkurencije. – Sporazumi o slobodnoj trgovini. – Multilateralni mehanizmi. – Ekstrateritorijalna primena. – Svetska trgovinska organizacija.*

Session 4

PERSPECTIVES

Prof. Dr. Predrag Cvetković

Full Professor, University of Niš, Faculty of Law (Serbia)

INTERPRETATION OF WTO LAW: EVOLUTIONARY APPROACH

Abstract: Parties of international treaties are subjected to the inevitability of reassessing their agreement in order to accommodate it with the contemporary environment. This process takes form of evolutionary interpretation. The decision of the WTO Appellate body in the US– Shrimp Case marks a crucial turning point in terms of including evolutionary interpretation into the realm of international trade law. In this case, evolutionary interpretation was instrumental for shifting the emphasis of respective WTO/GATT rules' goal from free trade to the sustainable protection of the environment. The advantage of evolutionary interpretation lies in the following: it allows a treaty adjustment easier and faster compared to the amendment or authentic/canonical interpretation by the parties. However, the unbounded evolutionary interpretation contradicts the legal certainty: it weakens potentially the legitimacy of decisions brought by international tribunals. Evolutionary interpretation is conditioned by the following requirements: 1. the basis for evolutionary interpretation remains the principle of consensus; 2. evolutionary interpretation is the vector which enables the inclusion of outside treaty legal reasoning (contained in legal documents only) into the interpretation of the treaty concerned. Analyzed WTO/GATT case law shows the contribution evolutionary approach had for the appropriate entry of non-WTO law within the realm of WTO-law. The ultimate result of this entry was the prevention of the conflict of values (e.g. environmental values versus values embodied in free trade principle) by reformulating it into legal issue (questio

iuris) solvable before WTO system for settlement of disputes. Consequently, environment rationalities clearly resonate within the WTO/GATT through the reports of the WTO panels and Appellate body.

Key words: *Evolutionary interpretation.* – WTO. – GATT. – DSU.
– VCLT.

prof. dr Predrag Cvetković

redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Nišu (Srbija)

TUMAČENJE PRAVA SVETSKE TRGOVINSKE ORGANIZACIJE: EVOLUTIVNI PRISTUP

Rezime: Međunarodni sporazumi po pravilu podležu potrebi usaglašavanja sa izmenjenim kontekstom u kome funkcionišu. Navedeno usaglašavanje implementira se kroz metod evolutivnog tumačenja odredbi ovih sporazuma. Odluka Apelacionog tela Svetske trgovinske organizacije u sporu US-Shrimp prekretnica je u korišćenju evolutivnog tumačenja u oblasti međunarodnog trgovinskog prava. Navedeno tumačenje bilo je ključno za stavljanje naglaska relevantnih pravila STO (u konkretnom slučaju pravila GATT-a) ne samo na vrednosti sadržane u principu slobode trgovine, već i na potrebu uvažavanja načela zaštite životne sredine. Prednost evolutivnog tumačenja leži u sledećem: njime se omogućava da se odredbe sporazuma efikasnije usaglaise sa izmenjenim kontekstom nego što bi to bio slučaj da se sporazum (u cilju opisanog usaglašavanja) menja saglasnošću strana ili davanjem atentičnog/kanonskog tumačenja norme sporazuma u pitanju. Ipak, neograničena evolutivna interpretacija imala bi negativan uticaj na princip pravne sigurnosti: u krajnjem, oslabila bi legitimitet odluka međunarodnih foruma. Stoga evolutivna interpretacija trpi sledeća ograničenja: 1. osnov ove interpretacije ostaje princip konsenzusa; 2. evolutivna interpretacija je vektor za ograničeno uključivanje pravnih argumenata koji svoj izvor imaju izvan interpretiranog sporazuma (isključivo argumentima iz pravnih dokumenata) u postupak tumačenja samog tog sporazuma. Analizirana praksa rešavanja sporova pred telima Svetske trgovinske organizacije pokazuje doprinos evolutivnog pristupa tumačenju za uvođenje drugih pravnih normi u režim pravnih pravila iz sistema STO. Konačan rezultat opisanog uvođenja je prevencija konflikta zaštićenih

vrednosti (na primer, vrednost zaštite životne sredine u komparaciji sa vrednostima otelotvorenim u principu slobode trgovine) time što se ovaj konflikt konvertuje u pravno pitanje (*questio iuris*) koje se rešava u okviru STO sistema za rešavanje sporova. U skladu sa napred navedenim, potreba zaštite životne sredine jasno je prepoznatljiva u izveštajima STO panela i Apelacionog tela, i time uvedena u pravni sistem STO.

Ključne reči: *Evolutivna interpretacija. – STO. – GATT. – DSU. – Bečka konvencija o ugovornom pravu.*

Asst. Prof. Pinar Artiran

WTO Chair Holder

Director of the Research Center for International Trade Law and Arbitration, Istanbul Bilgi University (Turkey)

HOW TO MODERNISE TURKEY'S 20 YEARS OLD CUSTOMS UNION WITH THE EU? STOCKTAKING, CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

Abstract: The EU-Turkey Customs Union (CU) is now 22 years old and has become outdated and almost non-operational considering more ambitious free trade agreements that the European Union (EU) has concluded or is currently negotiating with other trade partners. This paper assesses how well the CU has functioned and analyses options for potential improvement, including a greater commercial framework that builds on the existing CU and a potential new trade agreement that may replace the CU. The CU emerged within the context of Turkey's endeavour to join the European Communities (EC, now the EU), pursuant to 1963 Association Agreement (Ankara Agreement) between Turkey and the EC. Driven by the trade gains, the CU is in general found to generate positive impact on both the EU and Turkey, both in terms of increasing productivity and also in terms of increasing economic welfare. This paper assesses how well the CU has performed from a regulatory, institutional and administrative viewpoint; evaluates the underlying reasons for accomplishments and drawbacks; and discusses possible ways in which the partnership can be improved. While doing it, it pays particular attention to the commercial policy convergence, i.e., the extent to which Turkey was in the position to align its commercial policy with the EU's, including the possibility (or lack thereof) to conclude free trade agreements with third countries that already signed the relevant trade agreements with

the EU. Accordingly, this paper suggests that modernization and upgrading of the trade policy governing the EU-Turkey relationship is needed, with particular emphasis on removing the imbalances in terms of sectoral coverage of the agreement as to include services and primary agriculture products and in the negotiation of commercial treaties with third parties; addressing a range of non-tariff barriers to goods trade that emerged or became important as integration deepened under the CU; and improving the institutional framework for managing bilateral commercial relations. While the CU generated significant benefits for both the EU and Turkey, it could have been still more beneficial provided that functioning of the institutional framework for the bilateral trade relationship is improved by integrating Turkey into the decision-making process, eliminating the asymmetry in trade agreements signed with third countries and a proper mechanism is introduced to settle the potential trade disputes. Finally, in light of the evaluation of the CU's performance, this paper considers potential models for moving forward on the EU-Turkey trade relationship and concluding a new trade agreement.

Keywords: *European Union. - Turkey. - Customs Union. - Free Trade Agreement. - Common Commercial Policy. - Institutional Framework. - Dispute Settlement.*

doc. dr Pinar Artiran

nosilac katedre Svetske trgovinske organizacije
Direktor Istraživačkog centra za međunarodno trgovinsko pravo i
arbitražu, Univerzitet Istanbul Bilgi (Turska)

KAKO MODERNIZOVATI DVADESET GODINA STARU CARINSKU UNIJU TURSKE I EVROPSKE UNIJE? TRENUTNO STANJE, IZAZOVI I PRILIKE

Rezime: Carinska unija između Turske i Evropske unije (nadalje, CU) postoji već 22 godine i postala je prevaziđena i gotovo neoperativna imajući u vidu da je Evropska unija u međuvremenu zaključila (ili je na pragu da zaključi) mnogo ambicioznije sporazume o slobodnoj trgovini sa drugim trgovinskim partnerima. U radu se ocenjuje kako je CU funkcionisala do sada i analiziraju opcije za poboljšanja, uključujući stvaranje šireg trgovinskog okvira koji se oslanja na postojeću CU ili zaključenje novog trgovinskog sporazuma koji bi zamenio CU. Carinska unija je nastala kao rezultat želje Turske da se priključi Evropskoj zajednici, sada Evropskoj uniji, na osnovu Sporazuma o pridruživanju iz 1963. godine (Sporazum iz Ankare), koji je zaključen između EZ i Turske. Smatra se da je CU opšte uzev imala pozitivne efekte i na tursku privredu i na privredu EU, pošto je dovela do povećanja produktivnosti i društvenog blagostanja. U radu se analiziraju performanse carinske unije iz regulatornog, institucionalnog i administrativnog ugla, ocenjuju se postignuća i nedostaci, i razmatraju mogući načini za unapređenje ovog partnerstva. Naročita pažnja posvećena je pitanju konvergencije trgovinskih politika, pre svega pitanju da li Turska može (ili ne može) zaključiti trgovinske sporazume sa trećim državama koje su već zaključile određene trgovinske sporazume sa Evropskom unijom. U radu se sugerije da je potrebna modernizacija i unapređenje trgovinske politike koja „kroji“ odnose Turske i Evropske unije, a naročito je potrebno otkloniti disbalans u pogledu

sektorske pokrivenosti sporazuma, kako bi se uključile usluge i poljoprivredni proizvodi, kao i pitanje pregovaranja trgovinskih sporazuma sa trećim državama. Takođe je potrebno rešiti pitanje brojnih necarinskih prepreka prometu robe i unaprediti institucionalni okvir carinske unije. Iako je carinska unija bila korisna kako za Tursku, tako za Evropsku uniju, čini se da je mogla biti još korisnija da je institucionalni okvir unapređen uvođenjem Turske u proces donošenja odluka, otklanjanjem asimetrije u pogledu trgovinskih sporazuma koji se zaključuju sa trećim državama, kao i uvođenjem odgovarajućeg mehanizma za rešavanje trgovinskih sporazuma. Najzad, u radu se razmatraju mogući modeli budućih trgovinskih odnosa Turske i EU.

Ključne reči: *Evropska unija. – Turska. – Carinska unija. – Sporazumi o slobodnoj trgovini. – Zajednička trgovinska politika. – Institucionalni okvir. – Rešavanje sporova.*

Agnieszka Piekutowska, Ph.D

Assistant Professor, Department of International Economic Relations,
Faculty of Economics and Management,
University of Bialystok (Poland)

ECONOMICS OF FREE TRADE AGREEMENTS: WINNERS AND LOSERS

Abstract: The aim of the paper is to analyze the consequences of a free trade agreement – both for its Member States and third countries that are outside the FTA. In order to discuss the consequences of liberalization that takes place within FTA, the basic trade theory was applied. However, FTA is not just liberalization – in trade relations with non-FTA countries discrimination takes place. The consequences of FTA for non-Member States were analyzed by recalling J. Viner distinction of trade creation and trade diversion effects. The main thought in this paper is that beneficial liberalization does not mean that there are only benefits but that the benefits outweigh the losses. Moreover, although the trade theory undeniably indicates a positive balance of benefits from liberalization, it does not take into account a number of consequences – such as the impact of trade on the environment or public health. The disadvantage of trade, in this respect, requires an activity aimed at reducing negative consequences of liberalization, such as an active labor market policy. Thus, although liberalization is based on market mechanisms, there is a need for regulation and state action at a certain point.

Key words: *Free trade. – Liberalization. – Free trade agreements.
– Economics.*

dr Agnieszka Piekutowska

docent, Odeljenje za međunarodne ekonomske odnose, Fakultet ekonomije i menadžmenta, Univerzitet u Bialistoku (Poljska)

EKONOMSKI POGLED NA SPORAZUME O SLOBODNOJ TRGOVINI: DOBITNICI I GUBITNICI

Rezime: Svrha ovog rada jeste da se analiziraju posledice zaključivanja sporazuma o slobodnoj trgovini, kako za ugovorne strane, tako i za treće zemlje koje su izvan konkretnog sporazuma. Kako bi se razmatrale posledice liberalizacije koja nastupa na osnovu sporazuma o slobodnoj trgovini, primenjena je osnovna trgovinska teorija. Kada je reč o sporazumima o slobodnoj trgovini ne radi se, međutim, samo o liberalizaciji – u trgovinskim odnosima sa trećim državama koje su izvan takvih sporazuma može doći do diskriminacije. Posledice zaključivanja sporazuma o slobodnoj trgovini za treće države analizirane su oslanjajući se na razliku između „stvaranja trgovine“ i „skretanja trgovine“ koju je uveo J. Viner. Osnovna teza ovog rada jeste da kod trgovinske liberalizacije ne postoje samo koristi, već da koristi samo pretežu nad štetnim posledicama. Iako teorija trgovine nesumnjivo ističe pozitivan balans koristi od trgovinske liberalizacije, ona ne uzima u obzir određen broj posledica kao što su uticaj trgovine na čovekovu okolinu ili na javno zdravlje. Ovi nedostaci trgovine zahtevaju preduzimanje određenih aktivnosti u cilju smanjenja negativnih posledica liberalizacije, kao što je aktivna politika zapošljavanja. Zbog toga, iako je liberalizacija zasnovana na mehanizmima tržišta, potrebna je izvesna mera regulacije i državnog aktivizma.

Ključne reči: *Slobodna trgovina. – Liberalizacija. – Sporazumi o slobodnoj trgovini. – Ekonomija.*

Magdalena Rutkowska-Sowa

Teaching and Research Assistant, University of Białystok (Poland)

ADVISORY OPINION OF THE EFTA COURT: LESSONS TO BE LEARNT

Abstract: This paper presents the role of the Court of Justice of the EFTA States, its functions, rules of operation and forms of judgements which are rarely discussed by the doctrine of law. The EFTA Court is an independent judicial body, established under art. 108 of the Agreement on the European Economic Area of 2 May 1992 to ensure the judicial control of the EEA Agreement in the EEA/EFTA States. Its tasks are broadly divided into dispute resolution and interpretation of the EEA Agreement. Advisory opinions are one of the main types of its judgements, for example in 2017 there were 291 EFTA court cases, of which 124 were advisory opinions. The request for an advisory opinion must be limited to the interpretation of a provision of EEA law. Any court or tribunal of an EFTA State which is party to the EEA Agreement (currently: Iceland, Liechtenstein and Norway) may ask the EFTA Court to interpret a rule of EEA law, whether contained in the EEA Agreement or in acts of secondary law if it considers it necessary prior to giving judgment in a case pending before it. The EFTA Court does not have jurisdiction to interpret national law. Although decisions in the form of an advisory opinion are not legally binding for the national court and do not have the effect of adjudicating a specific legal case, they are important for the interpretation of EU law. Moreover they allow national courts to benefit fully from the achievements of Court of Justice of the European Union. Based on the “Judgment of the Court from 6 April 2017, case E-5/16: Norwegian Board of Appeal for Industrial Property Rights – appeal from the

municipality of Oslo” the author elaborates on the process of issuing and justifying advisory opinions as well as presents an interpretation of the current issues in the field of intellectual property rights.

Keywords: *EFTA Court. – Advisory opinion. – Public domain. – Public policy. – Intellectual property.*

Magdalena Rutkowska-Sowa

saradnik u nastavi, Pravni fakultet Univerziteta u Bialistoku (Poljska)

SAVETODAVNO MIŠLJENJE SUDA EFTA: NEKOLIKO POUKA

Rezime: U ovom radu analiziraju se nadležnosti Suda EFTA – Evropskog udruženja za slobodnu trgovinu, kao i određeni tipovi odluka koje ovaj sud donosi. Sud EFTA je nezavisno pravosudno telo, uspostavljeno na osnovu čl. 108 EFTA Sporazuma. U najgrubljim crtama rečeno, nadležnosti EFTA suda obuhvataju rešavanje sporova, s jedne strane, i tumačenje propisa EFTA, s druge strane. Jedan od tipova odluka koje EFTA sud donosi jesu i savetodavna mišljenja. U 2017. godini Sud je postupao u 291 predmetu i doneo je 124 savetodavnih mišljenja. Zahtev za savetodavno mišljenje može uputiti sud strane ugovornice EFTA Sporazuma (Island, Lihtenštajn, Norveška). Zahtev se mora odnositi na tumačenje pravnih tekovina EFTA-e. EFTA sud nije nadležan da tumači nacionalne propise. Iako savetodavna mišljenja nisu obavezujuća za nacionalne sudove država članica, njihov značaj je veliki u pogledu tumačenja prava, pa i prava EU. U završnom delu rada se analizira predmet br. E-5/16: Norwegian Board of Appeal for Industrial Property Rights – appeal from the municipality of Oslo, u kome je sud dao važne smernice u pogledu tumačenja Direktive EU o harmonizaciji žigovnog prava država članica, i pojasnio odnos između prava EU i prava EFTA.

Ključne reči: *EFTA sud. – Savetodavno mišljenje. – Javni domen. – Javna politika. – Intelektualna svojina.*

Andrijana Mišović, LL.M

PhD candidate at the University of Belgrade, Faculty of Law (Serbia)

LL.M candidate at Harvard Law School (USA)

INTEGRATION OF THE SEE COUNTRIES – BETWEEN NEW REGIONALISM AND THE EU'S ENLARGEMENT POLICY

Abstract: Trade liberalization of the South East European countries and their integration in general, has developed on two different, but related levels: deeper regional integration under the Central European Free Trade Agreement and trade relations with the European Union through the Stabilization and Association Agreements. This article analyzes those two levels of liberalization and integration through the lens of two broader developments – new regionalism and the enlargement policy of the EU, in order to understand which of these broader developments has had a more dominant influence on trade liberalization in South-Eastern Europe. The concept of new regionalism has influenced the institutionalization of regional cooperation, both among SEE countries and between them and the EU. All the crucial elements of new regionalism, which makes it different from old regionalism, are present in the two levels of the SEE countries' trade liberalization. However, it seems that the new approach of the EU to its enlargement policy has had a more dominant influence on SEE trade arrangements. Since the new approach to EU enlargement has been developed, certain provisions of agreements between the EU and candidate states have changed in a way which makes the possibility of EU membership more dependent not only on fulfillment of political and economic conditions, but also on the EU' s enlargement capacity. This factor sheds a different light on the SEE trade agreements and suggests that they should be perceived as a

special case of regional integration influenced by particular regional factors, rather than in the context of a more general trend of new regionalism.

Keywords: *CEFTA. – SEE countries. – SAAs. – New regionalism. – EU enlargement policy.*

Andrijana Mišović

doktorand Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu (Srbija)
student master studija na Pravnom fakultetu Univerziteta Harvard
(SAD)

INTEGRACIJA DRŽAVA JUGOISTOČNE EVROPE – IZMEĐU NOVOG REGIONALIZMA I NOVE POLITIKE PROŠIRENJA

Rezime: Liberalizacija trgovine zemalja jugoistočne Evrope, kao i uopšte njihov proces integracije, odvija se na dva koloseka: jedan je produblјivanje regionalne integracije putem Sporazuma o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi 2006 (CEFTA 2006), dok je drugi zasnovan na uspostavlјanju trgovinskih odnosa sa Evropskom unijom putem Sporazuma o stabilizaciji i pridru֒ivanju (SSP). Predmet ovog rada je analiza slo֒enog sistema integracije zemalja jugoistočne Evrope iz šire perspektive novog regionalizma i politike proširenja Evropske unije. Koncept novog regionalizma izvršio je veliki uticaj na regionalnu saradnju u zemljama jugoistočne Evrope, kako kada su u pitanju njihovi međusobni odnosi tako i kada se radi o njihovoj vezi sa Evropskom unijom. Svi ključni elementi novog regionalizma, koji ga čine različitim u odnosu na stari, prisutni su u regionalnoj integraciji zemalja jugoistočne Evrope. Međutim, čini se da nova politika proširenja Evropske unije, ipak predstavlјa dominantan faktor, koji kao takav, oblikuje regionalnu integraciju zemalja jugoistočne Evrope. Naime, Sporazumi o stabilizaciji i pridru֒ivanju zaključeni sa ovim zemljama, razlikuju se od onih zaključenih sa bivšim članicama Sporazuma o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi (CEFTA), sadašnjim članicama Evropske unije, prvenstveno po tome što buduće članstvo čine relativnim i zavisnim od ispunjenja ekonomskih i političkih kriterijuma, kao i kapaciteta Unije da primi nove članove. Ovaj faktor upućuje na zaključak da trgovinske sporazume i uopšte integraciju zemalja

jugoistočne Evrope treba posmatrati kao poseban slučaj regionalne integracije, koji ponajviše zavisi od regionalnih faktora i politike proširenja EU, a mnogo manje od faktora koji oblikuju novi regionalizam kao pojavu uopšte.

Ključne reči: *Sporazum o slobodnoj trgovini u centralnoj Evropi (CEFTA. – Zemlje jugoistočne Evrope. – Sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju (SSP). – Novi regionalizam. – Politika proširenja Evropske unije.*

Layout

Irena Đaković

Prepress and Printing

Dosije studio, Belgrade

ISBN 978-86-7630-749-4

Print-run

10 copies

Available at

jmm.ius.bg.ac.rs

Address of Editorship

University of Belgrade – Faculty of Law

Publishing and Information Center

Bulevar kralja Aleksandra 67

Tel./Fax: 30-27-725, 30-27-776

e-mail: centar@ius.bg.ac.rs

web: www.ius.bg.ac.rs

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

339.54:061.1(4)(048)(0.034.2)

347.7(048)(0.034.2)

341.24(048)(0.034.2)

INTERNATIONAL Conference Legal Implications of Trade Liberalization under SAAs and CEFTA (2018 ; Beograd) International Conference “Legal Implications of Trade Liberalization under SAAs and CEFTA”, Belgrade, 2018 [Elektronski izvor] / editor Dušan V. Popović. – Belgrade : University of Belgrade, Faculty of Law, 2018 (Beograd : Dosije studio). – graf. prikazi, tabelle. – 1 elektronski optički disk (CD-ROM) ; 12 cm

“...within the Jean Monnet Module ‘Free Trade Agreements and European Integration of SEE Countries’ (project number: 586505-EPP-1-2017-1-RS-EPPJMO-MODULE).” --> kolofon. – Uporedo engl. tekst i prevod na srpski. – Tiraž 10.

ISBN 978-86-7630-749-4

a) Споразум о слободној трговини у централној Европи – Апстракти b) Међународна трговина – Апстракти c) Међународно трговинско право – Апстракти d) Међународни уговори и споразуми – Апстракти

COBISS.SR-ID 258199052

